

CONGRESUL NAȚIONAL AL ISTORICILOR ROMÂNI, ÎNTRUNIT PENTRU PRIMA DATĂ LA CHIȘINĂU

Dr. hab. **Liliana CONDRATICOVA**

Secretar științific general al Academiei de Științe a Moldovei

În zilele de 27-31 august 2024, la Chișinău și Suceava s-a desfășurat cea de-a IV-a ediție a Congresului Național al Istoricilor Români (CNIR), primele trei ediții fiind organizate la Cluj-Napoca (2016), Iași (2018) și Alba-Iulia (2022). Și de această dată, Congresul, la care au participat circa 500 de cadre didactice, cercetători și doctoranzi din Republica Moldova, România și alte țări, a demonstrat o solidaritate extraordinară între comunitatea științifică, profesorii universitari și cei de la instituțiile preuniversitare, experți de la muzee și agenții, specialiști în domeniul studierii trecutului din România și din Republica Moldova. Organizatorii și-au propus, prin desfășurarea acestui eveniment științific de anvergură, deschiderea unor noi oportunități de comunicare profesională și transdisciplinară, fapt ce va duce, iminent, „la îmbunătățirea și promovarea cercetării românești în domeniul istoriei, precum și la o mai accentuată prezență a istoricilor în spațiul public” (I. Șarov).

Ce-a de-a IV-a ediție a CNIR a fost organizată sub egida Academiei Române, Comitetului Național al Istoricilor din România, Universității de Stat din Moldova și Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, în parteneriat cu Ministerul Educației din România, Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova al Guvernului României și Institutul Cultural Român

„Mihai Eminescu” din Chișinău.

Președinți ai Comitetului Științific al manifestării au fost desemnați: acad. Ioan-Aurel Pop, președintele Academiei Române; acad. Ion Tighineanu, președintele Academiei de Științe a Moldovei; prof. univ., dr. Igor Șarov, rectorul Universității de Stat din Moldova și prof. univ., dr. Mihai Dimian, rectorul Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava; președinte de onoare – academicianul Alexandru Zub, directorul onorific al Institutului de Istorie „A.D. Xenopol” Iași al Academiei Române. Proiectul „Congresul Național al Istoricilor Români a IV-a ediție 2024, Chișinău-Suceava” a fost finanțat de Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova al Guvernului României.

Deschiderea Congresului a avut loc în ziua de 28 august la Palatul Republicii din Chișinău. Mesaje de salut participanților au fost adresate de înalte oficialități din Republica Moldova și din România – președintele Academiei Române, acad. Ioan-Aurel Pop și președintele Parlamentului Republicii Moldova, Igor Grosu. Acesta din urmă a menționat: „Avem acum în față oportunități unice de a aduce Republica Moldova în marea familie europeană. Or, aici istoricii pot veni cu repere și argumente de ce anume acum a venit momentul potrivit. Acum ca niciodată este momentul să spulberăm falsurile istorice”. Au luat cuvântul consilierul prezidențial al României Sergiu Nistor, minis-

De la stânga la dreapta: acad. Ion TIGHINEANU, acad. Ioan-Aurel POP, dr. Valentina EȘANU, acad. Andrei EȘANU. Chișinău, 27 august 2024.

Monografia acad. I.-A. POP *Moldova medievală văzută dinspre Transilvania*, lansată la Salonul Internațional de Carte BOOKFEST. Chișinău, 28 august 2024.

trul Educației și Cercetării al Republicii Moldova Dan Perciun, secretarul de stat al Departamentului pentru Relația cu Republica Moldova Adrian Dupu, președintele Academiei de Științe a Moldovei acad. Ion Tighineanu, directorul Institutului Cultural Român Monica Babuc, alți reprezentanți ai organizațiilor din domeniile cercetării și culturii din Republica Moldova și România. Evenimentul a fost moderat de rectorul USM, prof. univ., dr. Igor Șarov și prorectorul Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, prof. univ., dr. Ștefan Purici, care au subliniat cooperarea îndelungată între cele două universități.

La ședința plenară din Chișinău acad. Ioan-Aurel Pop, membru de onoare al AȘM, a prezentat un discurs de excepție – *O paralelă între două țări ale Țării: Transilvania și Basarabia*. La ședința plenară de la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava acad. Victor Spinei, membru de onoare al AȘM, a conferențiat pe tema *Întemeierea Statului medieval Moldova*, iar m. c. al AȘM, membru de onoare al Academiei Române Gheorghe Cojocaru, a relatat despre *Congresul al III-lea al Uniunii Scriitorilor din RSS Moldovenească: context, dezbatere, semnificații și impact*, precum și alți istorici notorii din spațiul românesc.

Accentuăm că acad. Ioan-Aurel Pop, președintele Academiei Române, a susținut, la deschiderea celei de-a doua ediții a Școlii de vară „Calea spre descoperiri științifice” din 27 august, lecția publică *Educația contemporană prin istorie*. Iar la 31 august, în ședința festivă organizată de cele două-academii surori consacrată Sărbătorii Naționale Ziua Limbii Române, acad. Ioan Aurel Pop a susținut online comunicarea *Perenitatea lui Eminescu (dincolo de măruntele judecăți omenești)*, ce face parte din lecturile academice inițiate de AȘM începând cu anul 2005 cu prilejul Sărbătorii Naționale Limba Română.

În ziua deschiderii CNIR, la Palatul Republicii din Chișinău a fost vernisată o expoziție de fotografii realizate de Martin Rill, finanțată de Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova și organizată de Biblioteca „Astra” din Sibiu și USM, unde a fost deschisă Expoziția de costume naționale organizată în parteneriat cu Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală.

În prima zi de lucru a CNIR, în Sala MEDIACOR a USM, a avut loc lansarea cărții *Moldova medievală văzută dinspre Transilvania* (Iași: Junimea, 2024), semnată de acad. Ioan-Aurel Pop. Cartea a fost prezentată de Andrei Eșanu, membru titular al AȘM și membru de onoare al Academiei Române, de dr. prof. Sorin Șipoș și dr. Adrian Dinu Rachieru. Un îndemn la studiul istoriei și promovării adevărului istoric a ex-

primat autorul, acad. Ioan-Aurel Pop.

Regăsim printre participanții la CNIR atât membri titulari și membri corespondenți ai AȘM, cât și membri de onoare ai AȘM. În cadrul Congresului, m. c. al AȘM Demir Dragnev a ținut comunicarea *Promovarea politicii imperiale prin intermediul Consulatului rus din Moldova (sfârșitul sec. al XVIII-lea – începutul sec. al XIX-lea)*; acad. Andrei Eșanu și dr. Valentina Eșanu au vorbit despre *Ultimele preocupări cărturărești ale lui Dimitrie Cantemir*; acad. Valeriu Pasat a prezentat *Un secol de la formarea Republicii Autonome Sovietice Socialiste Moldovenești. Interpretări istoriografice*; m. c. al AȘM Gheorghe Cojocaru a evocat *Semnificația conferinței de la Viena din 1924 în contextul de ansamblu al relațiilor sovieto-române*; m. c. al AȘM Victor Juc a relatat despre *Opțiunea europeană a Republicii Moldova: oportunități și constrângeri*. Participanți activi au fost și membrii desemnați ai Secției de științe sociale, economice, umanistice și arte (dr. Ludmila D. Cojocaru, dr. hab. Sergiu Musteață, dr. Aurel Zanoci). De asemenea, în secțiunea „Arheologie medievală” a fost prezentată monografia dr. hab. Liliana Condratcova *Arta metalelor. Portrete de creație ale bijutierilor și meșterilor de artă decorativă* (Iași: Doxologia, 2021, 320 p.).

Lucrările celei de-a IV-a ediții a CNIR s-au desfășurat conform programului complex și multidisciplinar (https://cnir.usv.ro/wp-content/uploads/2024/08/CNIR_2024_web.pdf) pe 28 august la Chișinău, și pe 29-31 august la Suceava, întrunind specialiști în domeniu în secțiuni științifice și ateliere cu discuții ample despre problemele care stau în fața istoriografiei naționale, dezvoltarea învățământului transfrontalier Republica Moldova-România ș.a.

La 29 august, după același algoritm ca și la Chișinău, au fost deschise lucrările Congresului la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, oferind un bun prilej de a analiza statutul istoriei în curricula școlară și în cea universitară, inclusiv de a discuta cu tinerii specialiști.

La Congresul Național al Istoricilor Români, ediția a IV-a, Chișinău-Suceava, a fost adoptată o Declarație, prin care cetățenii sunt îndemnați să participe la Referendumul din 20 octombrie 2024 în susținerea integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană (<https://cnir.usv.ro/>). Comunitatea academică din România și Republica Moldova întrunită la Chișinău și Suceava s-a pronunțat cu fermitate și asupra faptului că istoria trebuie să fie o forță edificatoare a societății.

Cea de-a V-a ediție a Congresului Național al Istoricilor Români va avea loc peste doi ani, în 2026, la București.